TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. rugsėjo 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Peržiūros procedūrų taikymas sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis – Direktyva 89/665/EEB – Konkurso dalyvio, kurio pasiūlymas nebuvo atrinktas, ieškinys dėl sprendimo sudaryti viešojo pirkimo sutartį panaikinimo – Konkurso laimėtojo priešpriešinis ieškinys – Pagrindinio ieškinio priimtinumas priešpriešinio ieškinio pagrįstumo atveju“

Byloje C-333/18

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2018 m. vasario 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. gegužės 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Lombardi Srl

prieš

Comune di Auletta,

Delta Lavori SpA,

MSM Ingegneria Srl,

dalyvaujant

Robertazzi Costruzioni Srl,

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai E. Juhász (pranešėjas) ir M. Ilešič,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Lombardi Srl*, atstovaujamos advokatų A. Brancaccio ir A. La Gloria,

– *Delta Lavori SpA*, atstovaujamos advokatų G. M. Di Paolo ir P. Piselli,

* Proceso kalba: italų.

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* D. Del Gaizo,

– Europos Komisijos, atstovaujamos G. Gattinara, P. Ondrůšek ir L. Haasbeek,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395, 1989, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 246, klaidų ištaisymas OL L 63, 2016, p. 44), iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB (OL L 335, 2007, p. 31) (toliau – Direktyva 89/665), 1 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos ir 3 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Lombardi Srl* ginčą su *Comune di Auletta* (Auletos savivaldybė, Italija), *Delta Lavori SpA* ir *Msm Ingegneria* dėl to, kad Auletos savivaldybė su *Delta Lavori SpA* sudarė hidrogeologinio tvarkymo projektavimo ir vykdymo darbų viešojo pirkimo sutartį.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 89/665 1 straipsnyje „Peržiūros procedūrų taikymo sritis ir galimybė jomis pasinaudoti“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo [(OL L 134, 2004, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132, klaidų ištaisymas OL L 339, 2014 11 26, p. 14)] nurodytoms sutartims, išskyrus atvejus, kai tokios sutartys neįtrauktos į taikymo sritį pagal tos [d]irektyvos 10–18 straipsnius.

Sutartys, kaip tai suprantama šioje direktyvoje, apima viešąsias [viešojo pirkimo] sutartis, preliminariuosius susitarimus, viešąsias darbų koncesijas ir dinamines pirkimo sistemas.

Valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad [viešojo pirkimo] sutarčių, kurias apima Direktyvos 2004/18/EB taikymo sritis, atveju perkančiųjų organizacijų priimti sprendimai galėtų būti veiksmingai ir visų pirma kuo greičiau peržiūrėti šios direktyvos 2–2f straipsniuose nurodytomis sąlygomis remiantis tuo, kad tokiais sprendimais buvo pažeisti viešuosius pirkimus reglamentuojantys Bendrijos teisės aktai arba nacionalinės taisyklės, kuriomis tie teisės aktai perkeliami į nacionalinę teisę.

<…>

3. Valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų peržiūros procedūros, kuriomis pagal išsamias taisykles, kurias gali nustatyti valstybės narės, galėtų pasinaudoti bent bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas gauti konkrečią sutartį ir kuriam dėl tariamo pažeidimo buvo padaryta žala ar kilusi tokios žalos rizika.

<…>“

Italijos teisė

4 *Codice di procedura civile* (Civilinio proceso kodeksas) 112 straipsnyje nustatyta:

„Teismas turi priimti sprendimą dėl viso prašymo, tačiau negali peržengti jo ribų; jis negali savo iniciatyva nuspręsti dėl prieštaravimų, kuriuos gali pateikti tik šalys.“

5 *Codice civile* (Civilinis kodeksas) 2697 straipsnyje nustatyta:

„Asmuo, prašantis teismo apginti jo teisę, turi įrodyti faktus, kuriais grindžiama ši teisė. Asmuo, kuris remiasi šių faktų nereikšmingumu ar teisės pakeitimu arba išnykimu, turi įrodyti faktines aplinkybes, kuriomis grindžia savo prieštaravimą.“

6 Civilinio kodekso 2909 straipsnis suformuluotas taip:

„*Res judicata* galią įgijusių sprendimų išvados visais aspektais privalomos šalims, jų teisėtiems įpėdiniams ar teisių perėmėjams.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

7 2015 m. birželio 29 d. paskelbtu skelbimu apie pirkimą Auletos savivaldybė pradėjo senamiesčio hidrogeologinio tvarkymo projektavimo ir vykdymo darbų viešojo pirkimo konkursą. Remiantis konkurso dokumentais, bendra viešojo pirkimo vertė buvo 6 927 970,95 EUR, o numatytas sutarties sudarymo kriterijus – ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas.

8 *Lombardi*, kuri galutiniame sąraše liko trečia, *Tribunale amministrativo regionale per la Campania* (Kampanijos regiono administracinis teismas, Italija) pateikė prieštaravimą dėl leidimo dalyvauti konkurse, pirma, konkurso laimėtojai *Delta Lavori*, nes jos nurodytas projektuotojas, t. y. *Msm Ingegneria*, neatitiko techninėse specifikacijoje nustatytų reikalavimų, ir, antra, antrą vietą užėmusiai laikinajai įmonių grupei *Robertazzi Costruzioni Srl – Giglio Costruzioni Srl*.

9 *Delta Lavori* prašė atmesti ieškinį ir pateikė priešpriešinį ieškinį, kuriame nurodė, kad *Lombardi* turėjo būti pašalinta iš viešojo pirkimo procedūros, nes vykstant procedūrai ji tapo neatitinkanti pranešime apie konkursą nurodytų sąlygų.

10 Kiti konkurso dalyviai, galutiniame sąraše liko po *Lombardi*, neįstojo į bylą.

11 *Tribunale amministrativo regionale per la Campania* (Kampanijos regiono administracinis teismas) pirmiausia išnagrinėjo *Delta Lavori* pateiktą priešpriešinį ieškinį ir jį patenkino konstatavęs pagrindinėje byloje nagrinėjamos viešojo pirkimo procedūros neteisėtumą, nes *Lombardi* nebuvo pašalinta iš šios procedūros. Todėl minėtas teismas atmetė *Lombardi* ieškinį kaip nepriimtiną dėl *locus standi* nebuvimo.

12 *Lombardi* pateikė apeliacinį skundą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), remdamasi, be kita ko, tuo, kad nebuvo laikytasi 2016 m. balandžio 5 d. Teisingumo Teismo sprendime *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199) suformuotų principų. Iš tikrųjų, neatsižvelgiant į priešpriešinio ieškinio nagrinėjimo baigtį, pagrindinis ieškinys turėjo būti nagrinėjamas iš esmės atsižvelgiant į išvestinį (*strumentale*) ir netiesioginį *Lombardi* interesą, kad konkurso laimėtojo nepašalinimas būtų pripažintas neteisėtu, nes toks sprendimas galėtų įpareigoti perkančiąją organizaciją panaikinti pagrindinėje byloje nagrinėjamą procedūrą ir pradėti naują viešojo pirkimo procedūrą.

13 *Consiglio di Stato* (Valstybės taryba) penktoji kolegija, nustačiusi skirtingą šio teismo jurisprudenciją taikant 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199), nusprendė šios teisminės institucijos plenarinėje sesijoje išnagrinėti šį klausimą:

„Ar apeliacinėje instancijoje nagrinėdamas skundą dėl viešojo pirkimo procedūros aktų teismas turi išnagrinėti pagrindinį ieškinį kartu su konkurso laimėtojo priešpriešiniu ieškiniu dėl pašalinimo, net jei kiti konkurentai, kurių pasiūlymai nebuvo apskųsti, dalyvavo viešajame konkurse, ir jis konstatuoja, kad tik ginčijami pasiūlymai turi trūkumų, kurie nurodyti kaip ieškinio pagrindai?“

14 *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) plenarinė sesija pažymi, kad pagal nacionalinių teismų jurisprudenciją, kai tik du konkurso dalyviai dalyvavo konkurse ir abu pateikė ieškinius, kuriais siekiama, kad kitas būtų pašalintas iš konkurso, turi būti nagrinėjamas ir pagrindinis ieškinys, ir priešpriešinis ieškinys. Be to, yra aišku, kad, esant daugiau nei dviem dalyviams, tokia tvarka taip pat turi būti taikoma, kai pagrindinis ieškinys grindžiamas pagrindais, kurie, jei būtų pripažinti pagrįstais, lemtų visų procedūrų organizavimą iš naujo, jei šiais pagrindais ginčijamas konkurso laimėtojo ir kitų procedūroje likusių konkurso dalyvių situacijos teisėtumas arba jais ginčijamas pačios atrankos procedūros galiojimas.

15 Tačiau abejonių išlieka, jei, kaip šiuo atveju, pagrindinis ieškinys nėra pagrįstas pagrindais, kurie, jei būtų pripažinti pagrįstais, lemtų visų procedūrų organizavimą iš naujo.

16 Šiuo klausimu nacionalinių teismų jurisprudencija nėra nuosekli. Pagal pirmąją jurisprudencijos kryptį 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimas *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199) tokiu atveju reikalauja nagrinėti pagrindinį ieškinį net tada, kai patenkinamas priešpriešinis ieškinys, neatsižvelgiant į įmonių, dalyvavusių procedūroje, skaičių ar į tai, kad pagrindiniame ieškinyje kaip pagrindai nurodyti prieštaravimai dėl teisėtumo. Vis dėlto laikantis šios krypties neatsižvelgiama į 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich* (C-355/15, EU:C:2016:988), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvą 89/665 nedraudžiama konkurso dalyviui, kurį perkančioji organizacija pašalino iš viešojo pirkimo procedūros sprendimu, kuris tapo galutinis, atsisakyti suteikti teisę ginčyti sprendimą sudaryti viešojo pirkimo sutartį. Be to, pagal šią jurisprudencijos kryptį neatsižvelgiama į tai, kad viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros peržiūra ir panaikinimas yra grynai fakultatyvūs, todėl pagrindinio ieškovo *locus standi* nėra akivaizdus.

17 Pagal antrąją jurisprudencijos kryptį pagrindinį ieškinį reikėtų nagrinėti tik tuo atveju, jei šio ieškinio pagrįstumas galėtų suteikti ieškovui realią naudą, o tai reiškia, kad konkurso dalyvių, kurie nėra bylos šalys, pasiūlymai turėtų būti taip pat neteisėti ir jų panaikinimą būtų galimą grįsti tais pačiais pagrindais kaip ir sprendimą, kuriuo patenkinamas pagrindinis ieškinys. Vis dėlto toks aiškinimas buvo kritikuojamas kaip prieštaraujantis 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimui *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199), o jį taikant neatsižvelgiama į tai, kad net jei išnagrinėjus priešpriešinį ir pagrindinį ieškinius būtų konstatuota, kad visi pateikti pasiūlymai, įskaitant konkurso dalyvių, kurie nėra bylos šalys, pasiūlymus, turi analogiškų trūkumų, kokių yra teismo nagrinėtuose pasiūlymuose, perkančioji organizacija turėtų tik galimybę, o ne pareigą iš naujo pradėti sutarties sudarymo procedūrą.

18 *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) plenarinė sesija mano, kad laikantis nacionalinės procesinės sistemos nuoseklumo ir proceso autonomijos principo, grindžiamo šalių ieškiniais, pirmenybę reikia teikti sprendimui, pagal kurį bylą nagrinėjantis teismas turi realiai, o ne hipotetiškai įvertinti ieškovo pagrindinėje byloje *locus standi*. Atsižvelgiant į tai, reikėtų pripažinti valstybėms narėms galimybę nustatyti minėto intereso konkretaus įrodinėjimo taisykles, kartu užtikrinant konkurso dalyvių, kurie dar dalyvauja viešojo pirkimo procedūroje, bet nėra bylos šalys teisme, teisę į gynybą, vadovaujantis su įrodinėjimo našta susijusiais principais.

19 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Tarybos direktyvos [89/665] 1 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir 3 dalis gali būti aiškinamos kaip leidžiančios tuo atveju, kai konkurso procedūroje dalyvavo kelios įmonės, kurios nėra bylos šalys (ir bet kuriuo atveju kai kurių iš jų pasiūlymai nebuvo apskųsti), teismui įvertinti, vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu, ar konkurso dalyvis, kurio atžvilgiu buvo pateiktas ir pripažintas pagrįstu „pašalinamojo pagrindo“ priešpriešinis skundas, yra konkrečiai suinteresuotas, tuo tikslu pasinaudojant atitinkamoje teisės sistemoje galiojančiomis procesinėmis priemonėmis ir taip užtikrinant vienodą to subjekto situacijos apsaugą pagal nacionalinėje teisėje įtvirtintus principus, susijusius su dispozityvumu (CPK 112 straipsnis), įrodinėjimo pareiga (CK 2697 straipsnis) ir su tuo, kad sprendimas *res judicata* galią turi tik proceso šalims ir negali būti taikomas su byla nesusijusiems subjektams (CK 2909 straipsnis)?“

Dėl prejudicinio klausimo

20 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir 3 dalis turi būti aiškinamos kaip draudžiančios, kad konkurso dalyvio, kuris suinteresuotas pasirašyti konkrečią sutartį ir kuris dėl nurodomo Sąjungos teisės viešojo pirkimo srityje ar šią teisę perkeliančių normų pažeidimo patyrė ar gali patirti žalą, pagrindinis ieškinys, kuriuo siekiama, kad kitas konkurso dalyvis būtų pašalintas iš konkurso, pagal nacionalines procesines normas ar jurisprudenciją, susijusią su ieškinių dėl dalyvių vienas kito pašalinimo nagrinėjimu, būtų pripažintas nepriimtinu neatsižvelgiant į viešojo pirkimo konkurso dalyvių skaičių ir ieškinius pareiškusių tokių dalyvių skaičių.

21 Pirmiausia reikia priminti, kad, kaip matyti iš Direktyvos 89/665 antros konstatuojamosios dalies, šia direktyva siekiama sustiprinti tiek nacionaliniu, tiek Sąjungos lygiu esamus mechanizmus, kad būtų užtikrintas veiksmingas direktyvų viešojo pirkimo sutarčių sudarymo srityje taikymas, ypač toje stadijoje, kai pažeidimus dar galima ištaisyti (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Marina del Mediterráneo ir kt.*, C-391/15, EU:C:2017:268, 30 punktas).

22 Iš Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos ir 3 dalies matyti, jog tam, kad peržiūros procedūros dėl perkančiosios organizacijos priimtų sprendimų būtų laikomos veiksmingomis, jomis turėtų galėti pasinaudoti bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas, kad su juo būtų sudaryta konkreti sutartis, ir kuriam dėl nurodomo Sąjungos teisės viešųjų pirkimų srityje ar šią teisę perkeliančių nuostatų pažeidimo buvo padaryta žala ar kilo tokios žalos rizika.

23 Taigi, kai po viešojo pirkimo konkurso du jo dalyviai pateikia ieškinius dėl vienas kito pašalinimo iš konkurso, abu šie dalyviai yra suinteresuoti, kad su jais būtų sudaryta konkreti sutartis, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 22 punkte nurodytas nuostatas. Viena vertus, vieno konkurso dalyvio pašalinimas gali lemti, kad kitas konkurso dalyvis sutartį pasirašys tiesiogiai pagal tą pačią procedūrą. Kita vertus, pašalinus abu konkurso dalyvius ir pradėjus naują viešojo pirkimo procedūrą, kiekvienas iš konkurso dalyvių galėtų joje dalyvauti ir taip netiesiogiai laimėti sutartį (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 27 punktą).

24 Iš to darytina išvada, kad dėl konkurso laimėtojo priešpriešinio ieškinio negali būti atmestas kito dalyvio, kurio pasiūlymas buvo atmestas, ieškinys tuo atveju, jei per tą pačią procedūrą ginčijamas kiekvieno iš ūkio subjektų pasiūlymo tinkamumas, nes tokiu atveju kiekvienas konkurentas gali remtis lygiaverčiu teisėtu suinteresuotumu, kad būtų atmesti kitų dalyvių pasiūlymai, o tai gali lemti, kad perkančioji organizacija negalės atrinkti tinkamo pasiūlymo (2013 m. liepos 4 d. Sprendimo *Fastweb*, C-100/12, EU:C:2013:448, 33 punktas ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 24 punktas).

25 Pirmesniame punkte minėtuose sprendimuose nustatytas principas, pagal kurį abipusių ieškinių dėl pašalinimo iš konkurso tikslai iš principo laikytini lygiaverčiais, todėl juos gavę teismai negali pagrindinio ieškinio dėl pašalinimo iš konkurso pripažinti nepriimtinu pagal nacionalines procesines normas, pagal kurias pirmenybė teikiama kito konkurso dalyvio pateiktam priešpriešiniam ieškiniui.

26 Šis principas taip pat taikomas, kai, kaip ir pagrindinėje byloje, kiti konkurso dalyviai pateikė pasiūlymus per viešojo pirkimo procedūrą, tačiau ieškiniai dėl vienas kito pašalinimo iš konkurso nesusiję su pasiūlymais, kurie yra žemiau klasifikuojami nei pasiūlymai, dėl kurių pareikšti minėti ieškiniai dėl pašalinimo iš konkurso.

27 Iš tiesų, konkurso dalyvis, kuris, kaip šiuo atveju, liko trečioje vietoje ir pareiškęs pagrindinį ieškinį, turi būti pripažintas suinteresuotu, kad iš konkurso būtų pašalintas laimėjusio dalyvio pasiūlymas ir antroje vietoje likusio dalyvio pasiūlymas, nes negalima atmesti galimybės, jog net jei jo pasiūlymas būtų pripažintas netinkamu, perkančioji organizacija turėtų konstatuoti, kad neįmanoma atrinkti kito tinkamo pasiūlymo ir todėl ji turi organizuoti naują konkursą.

28 Konkrečiai kalbant, jei pašalinto konkurso dalyvio ieškinys būtų pripažintas pagrįstu, perkančioji organizacija galėtų nuspręsti panaikinti procedūrą ir pradėti naują konkursą, nes likę tinkami pasiūlymai nepakankamai atitinka perkančiosios organizacijos lūkesčius.

29 Tokiomis aplinkybėmis pagrindinio ieškinio priimtinumas negali būti siejamas su išankstine išvada, kad visi pateikti ir žemiau nei minėtą ieškinį pateikusio dalyvio pasiūlymas likę pasiūlymai yra ir neteisėti, nes kitaip būtų pažeistas Direktyvos 89/665 veiksmingumas. Taip pat šis priimtinumas negali būti siejamas su sąlyga, kad minėtas konkurso dalyvis įrodytų, jog perkančioji organizacija turės iš naujo organizuoti viešojo pirkimo procedūrą. Tai, kad tokia galimybė egzistuoja, šiuo atveju turi būti laikoma pakankama.

30 Be to, reikia pridurti, kad šiam aiškinimui neturi įtakos aplinkybė, kad kiti konkurso dalyviai, kurie liko žemesnėse vietose nei pagrindinio ieškinio autorius, nėra pagrindinės bylos šalys. Iš tikrųjų, kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, atitinkamos viešojo pirkimo procedūros dalyvių skaičius, ieškinius pateikusių dalyvių skaičius ir jų nurodytų pagrindų skirtumai neturi reikšmės šio spendimo 25 punkte nurodytoje jurisprudencijoje nustatyto principo taikymui (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 29 punktą).

31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytas 2016 m. gruodžio 21 d. *Sprendimas Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich* (C-355/15, EU:C:2016:988) neprieštarauja tokiam aiškinimui. Iš tiesų, nors šio sprendimo 13–16, 31 ir 36 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad konkurso dalyviui, kurio pasiūlymą perkančioji organizacija pašalino iš viešojo pirkimo konkurso, gali būti atsisakyta suteikti teisę ginčyti sprendimą sudaryti viešojo pirkimo sutartį, reikia pažymėti, kad byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, sprendimas dėl šio dalyvio pašalinimo buvo patvirtintas sprendimu, kuris įgijo *res judicata* galią dar prieš teismui, kuriame užginčytas sprendimas sudaryti sutartį, priimant sprendimą, taigi minėtas dalyvis turėjo būti laikomas galutinai pašalintu iš tos viešojo pirkimo procedūros (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Archus ir Gama*, C-131/16, EU:C:2017:358, 57 punktą).

32 Tačiau pagrindinėje byloje nė vienas iš konkurso dalyvių, pateikusių ieškinius dėl vienas kito pašalinimo iš konkurso, nebuvo galutinai pašalintas iš konkurso procedūros. Taigi, minėtas sprendimas nepaneigia šio sprendimo 31 punkte minėtoje jurisprudencijoje suformuoto principo.

33 Galiausiai dėl valstybių narių proceso autonomijos principo pakanka priminti, kad šis principas bet kokiu atveju negali pateisinti nacionalinės teisės nuostatų, dėl kurių Sąjungos teisės suteiktų teisių įgyvendinimas taptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (šiuo klausimu žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *PORR Építési Kft.*, C-691/17, EU:C:2019:327, 39 punktą ir nurodytą jurisprudenciją). Dėl šio sprendimo pirmesniuose punktuose nurodytų priežasčių iš

Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos ir 3 dalies, kaip jas aiškina Teisingumo Teismas, matyti, kad konkurso dalyvis, pateikęs tokį ieškinį, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal tokias nacionalines proceso taisykles ar jurisprudenciją, kaip aprašytos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, negali prarasti teisės į tai, kad šis ieškinys būtų išnagrinėtas iš esmės.

34 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir 3 dalis turi būti aiškinamos kaip draudžiančios, kad konkurso dalyvio, kuris suinteresuotas pasirašyti konkrečią sutartį ir kuris dėl nurodomo Sąjungos teisės viešojo pirkimo srityje ar šią teisę perkeliančių normų pažeidimo patyrė ar gali patirti žalą, pagrindinis ieškinys, kuriuo siekiama, kad kitas konkurso dalyvis būtų pašalintas, pagal nacionalines procesines normas ar jurisprudenciją, susijusią su ieškinių dėl dalyvių vienas kito pašalinimo nagrinėjimu, būtų pripažintas nepriimtinu neatsižvelgiant į viešojo pirkimo konkurso dalyvių skaičių ir ieškinius pareiškusių tokių dalyvių skaičių.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo, iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB, 1 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir 3 dalis turi būti aiškinamos kaip draudžiančios, kad konkurso dalyvio, kuris suinteresuotas pasirašyti konkrečią sutartį ir kuris dėl nurodomo Sąjungos teisės viešojo pirkimo srityje ar šią teisę perkeliančių normų pažeidimo patyrė ar gali patirti žalą, pagrindinis ieškinys, kuriuo siekiama, kad kitas konkurso dalyvis būtų pašalintas, pagal nacionalines procesines normas ar jurisprudenciją, susijusią su ieškinių dėl dalyvių vienas kito pašalinimo nagrinėjimu, būtų pripažintas nepriimtinu neatsižvelgiant į viešojo pirkimo konkurso dalyvių skaičių ir ieškinius pareiškusių tokių dalyvių skaičių.

Parašai.